

Ujawnienie informacji

dotyczących ryzyka, funduszy własnych, wymogów kapitałowych, polityki w zakresie wynagrodzeń, i innych informacji ujawnianych zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, część ósma

Oświadczenie Zarządu

Zarząd Banku Spółdzielczego w Limanowej z siedzibą 34-600 Limanowa ul. Rynek 7, niniejszym oświadcza, że ustalenia opisane w Ujawnieniu według stanu na dzień 31.12.2018 roku są adekwatne do stanu faktycznego, a stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii ryzyka Banku.

Limanowa, dn. 26.07.2019 r.

Zarząd Banku

Stanisław Paluch
Wiceprezes Zarządu

Adam Dudek
Prezes Zarządu

Waldemar Żurek
Wiceprezes Zarządu

I. Wstęp

1. Bank Spółdzielczy w Limanowej (dalej Bank) wpisany do rejestru sądowego dnia 18.01.2002 r. przez Sąd Rejonowy dla Krakowa- Śródmieścia XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod nr KRS 0000081900.
2. Siedziba Banku znajduje się w Limanowej, przy ul. Rynek 7.
3. W strukturze organizacyjnej Banku występuje 33 jednostki, w tym Centrala, 9 Oddziałów, 20 Punktów Obsługi Klienta i 3 Filii Banku.
4. Zgodnie ze Statutem Bank prowadzi działalność na terenie całego kraju.
5. Bank jest zrzeszony jest w Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. w Warszawie. Bank nie posiada jednostek zależnych i nie jest podmiotem zależnym.
6. W sprawozdaniu finansowym za rok 2018 Bank wykazał sumę bilansową w wysokości 1 002 021 729,55 zł oraz zysk netto za rok 2018 w kwocie 3 271 837,22 zł., łączny współczynnik kapitałowy - 12,91 %.
7. Według stanu na 31.12.2018r. wskaźnik zwrotu z aktywów ROA netto wyniósł 0,33.
Sprawozdanie sporządzono przy założeniu kontynuacji działalności gospodarczej przez Bank w dającej się przewidzieć przyszłości. Nie rozpoznano okoliczności wskazujących na zagrożenie kontynuowania działalności
8. Bank zgodnie z wymogami określonymi w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (zwanego dalej „Rozporządzeniem”) w Części Ósmej dokonuje ujawnienia informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących profilu ryzyka Banku, funduszy własnych, wymogów kapitałowych polityki w zakresie wynagrodzeń oraz innych informacji w niniejszym dokumencie zwanym dalej „Ujawnieniem” według stanu na 31 grudnia 2018 r.
9. Bank w zakresie ujawnianych informacji:
 - 1) nie stosuje pominięcia informacji uznanych za nieistotne - informacje nieistotne to w opinii Banku informacje, których pominięcie lub nieprawidłowe ujawnienie nie powinno zmienić lub wpłynąć na ocenę lub decyzję użytkownika opierającego się na tych informacjach przy podejmowaniu decyzji ekonomicznych,
 - 2) nie stosuje pominięcia informacji uznanych za zastrzeżone lub poufne – Bank uznaje informacje za zastrzeżone, jeżeli ich podanie do wiadomości publicznej w opinii Banku osłabiłoby jego pozycję konkurencyjną. Bank uznaje informacje za poufne, jeśli Bank zobowiązał się wobec klienta lub innego kontrahenta do zachowania poufności.
10. Bank informuje, że niniejszy dokument obejmuje cały zakres ujawnianych informacji, określonych w Części Ósmej Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 CRR. Ujawnienia informacji w innych dokumentach przez Bank wynika z art. 434 ust.2 CRR.
11. Wszelkie dane liczbowe zostały wyrażone w tysiącach złotych.
12. Termin corocznej publikacji ujawnianych informacji pokrywa się z terminem publikacji sprawozdań finansowych.

II. Cele i strategie w zakresie zarządzania ryzykiem – art. 435

Rozporządzenia

1. Zarządzanie ryzykiem w Banku odbywa się zgodnie z długofalową *Strategią zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Limanowej*, przygotowaną przez Zarząd i zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą Banku. Jest ona zgodna z założeniami *Strategii rozwoju Banku na lata 2017-2019* i podlega corocznemu przeglądowi zarządczemu i weryfikacji. Przegląd i weryfikacja dokonywana jest również w przypadku występowania znaczących zmian wewnątrz lub w otoczeniu Banku.
2. *Strategia zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Limanowej*, jest powiązana również z innymi regulacjami o charakterze strategicznym np. Planem finansowym, a także zasadami w zakresie zarządzania ryzykiem.
3. Strategia zarządzania ryzykiem zawiera cele definiujące apetyt na ryzyko Banku, rozumiany jako maksymalny, akceptowalny poziom ryzyka jaki Bank może ponosić.
4. Cele definiujące apetyt na ryzyko mają charakter wskaźników ilościowych, w tym limitów wewnętrznych, a także założeń dotyczących zasad zarządzania ryzykiem o charakterze jakościowym.
5. Informacja dotycząca art. 435. ust. 1 lit a-d Rozporządzenia, tzn. strategii i procesów zarządzania tymi rodzajami ryzyka; struktury i organizacji odpowiedniej funkcji zarządzania ryzykiem, w tym informacji na temat jej uprawnień i statutu, lub innych odpowiednich rozwiązań w tym względzie; zakresu i charakteru systemów raportowania i pomiaru ryzyka; strategii w zakresie zabezpieczenia i ograniczenia ryzyka, a także strategii i procesów monitorowania stałej skuteczności instrumentów zabezpieczających i czynników łagodzących ryzyko.
6. Zatwierdzone przez Zarząd oświadczenie na temat adekwatności ustaleń dotyczących zarządzania ryzykiem w Banku, dające pewność, że stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii Banku wymagane przez Art. 453 ust.1 lit. e.
7. Informacja na temat ryzyka, zgodna z art. 435 ust 1. lit f. w której omówiono ogólny profil ryzyka Banku związany ze strategią działalności, zawierająca kluczowe wskaźniki i dane liczbowe dotyczące ryzyka zawarta jest w informacji dodatkowej do sprawozdania finansowego.
8. W zakresie art. 435 ust 2 Bank informuje, że:
 - 1) Członkowie Zarządu Banku pełnią po jednym stanowisku dyrektorskim. Członkowie Rady Nadzorczej Banku pełnią po jednym stanowisku dyrektorskim. Przez stanowisko dyrektorskie należy rozumieć stanowisko zajmowane w organie Banku (odpowiednio Zarządzie albo Radzie Nadzorczej) lub organach innych podmiotów.
 - 2) Członków Zarządu powołuje zgodnie z przepisami prawa Rada Nadzorcza, działając wg *Regulaminu działania Rady Nadzorczej w Banku Spółdzielczym w Limanowej* biorąc pod uwagę wyniki oceny wstępnej kwalifikacji, doświadczenia i reputacji kandydata. Oceny następczej kwalifikacji, doświadczenia i reputacji Członków Zarządu dokonuje Rada Nadzorcza zgodnie z *Procedurą w zakresie oceny kwalifikacji członków organów Banku*, Członków Rady Nadzorczej powołuje Zebranie Przedstawicieli zgodnie z *Regulaminem*

wyboru członków Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Limanowej biorąc pod uwagę kwalifikacje, doświadczenie i reputację kandydata. Oceny następczej kwalifikacji, doświadczenia i reputacji Członków Rady Nadzorczej dokonuje Zebranie Przedstawicieli zgodnie z *Procedurą oceny kwalifikacji członków Rady Nadzorczej oraz w Limanowej*.

- 3) Bank, z uwagi na skalę działalności nie stosuje strategii zróżnicowania w zakresie wyboru członków Zarządu oraz Rady Nadzorczej.
- 4) Bank z uwagi na skalę działania nie tworzy w obrębie Rady Nadzorczej komitetu ds. ryzyka. Rada Nadzorcza ze swojego grona powołuje Komitet Audytu.
- 5) Przepływ informacji dotyczącej ryzyka kierowanej do Zarządu oraz Rady Nadzorczej w Banku jest sformalizowany i objęty *Instrukcją „System informacji zarządczej w Banku Spółdzielczym w Limanowej* definiującą: częstotliwość, zakres, odbiorców i terminy sporządzania raportów i sprawozdań dotyczących ryzyka. Systemem informacji zarządczej są objęte wszystkie rodzaje ryzyka uznawane przez Bank za istotne. Zakres i częstotliwość raportowania jest dostosowana do skali narażenia na ryzyko, a także zmienności ryzyka zapewniając możliwość podejmowania decyzji, oraz odpowiedniej reakcji w przypadku zmiany ekspozycji na ryzyko.

Informacja o strategii i celach zarządzania ryzykiem

Podstawowe założenia procesu zarządzania ryzykiem

1. Podejmowanie ryzyka zmusza Bank do koncentrowania uwagi na powstających zagrożeniach, poszukiwania form obrony przed zagrożeniami i dostosowywania działalności do zmieniających się warunków zewnętrznych; ostrożnościowe podejmowanie ryzyka oznacza utrzymywanie racjonalnej równowagi pomiędzy prowadzeniem działalności przychodowej i kontrolowaniem ryzyka.
2. W celu przeprowadzania procesów wymienionych w ust. 1 realizowane są zadania, związane z analizą wartości podstawowych mierników charakterystycznych dla poszczególnych rodzajów ryzyka.
3. Do głównych zadań w zakresie zarządzania ryzykiem w Banku należy: dostarczanie informacji na temat ryzyka i jego profilu, stosowanie działań profilaktycznych redukujących ryzyko i jego skutki, monitorowanie dopuszczalnego poziomu ryzyka.
4. Bank zarządza rodzajami ryzyka uznanymi przez Bank za istotne zgodnie z obowiązującymi wewnętrznymi regulacjami zarządzania tymi rodzajami ryzyka.
5. Na system zarządzania każdym rodzajem ryzyka składa się:
 - 1) procedura opisująca zasady zarządzania ryzykiem;
 - 2) identyfikacja, pomiar i monitorowanie;
 - 3) system limitów ograniczających ryzyko;
 - 4) system informacji zarządczej;
 - 5) odpowiednio dostosowana organizacja procesu zarządzania.
6. Do rodzajów ryzyka uznanych przez Bank za istotne, o których mowa w ust. 4, zaliczane są:

- 1) ryzyko kredytowe;
- 2) ryzyko operacyjne;
- 3) ryzyko koncentracji;
- 4) ryzyko płynności;
- 5) ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej;
- 6) ryzyko braku zgodności.

Procedury zarządzania ryzykiem podlegają przeglądowi i aktualizacji w cyklach rocznych pod względem dostosowania ich do aktualnych przepisów prawa przy uwzględnieniu zmian w skali działalności Banku oraz zmian organizacyjnych; wnioski z przeglądu prezentowane są Zarządowi Banku oraz przekazywane do odpowiednich komórek organizacyjnych Banku, celem ewentualnego uaktualnienia zasad zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka.

Proces zarządzania ryzykiem

W procesie zarządzania ryzykiem bankowym w Banku uczestniczą:

- 1) Rada Nadzorcza;
- 2) Zarząd;
- 3) komórki organizacyjne (lub wyznaczone osoby w Banku) odpowiedzialne za:
 - a) sprawozdawczość dla odbiorców zewnętrznych,
 - b) zarządzanie nadwyżką środków,
 - c) sprzedaż kredytów,
 - d) identyfikację i akceptację ryzyka kredytowego dla pojedynczych transakcji,
 - e) pomiar, monitorowanie i kontrolę poszczególnych rodzajów ryzyka bankowego.

Rada Nadzorcza:

- 1) zatwierdza Strategię działania Banku oraz zasady ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem, obejmujące m.in. możliwości do zaakceptowania ogólny poziom ryzyka Banku;
- 2) zatwierdza procedury dotyczące procesów:
 - a) szacowania kapitału wewnętrznego,
 - b) planowania i zarządzania kapitałowego;
- 3) zatwierdza strukturę organizacyjną Banku, zawartą w Regulaminie organizacyjnym, dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka;
- 4) zatwierdza ogólne zasady polityki dotyczącej zmiennych składników wynagrodzeń;
- 5) sprawuje nadzór nad zarządzaniem ryzykiem braku zgodności rozumianym jako skutki nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank

standardów postępowania, a także zatwierdza założenia polityki Banku w zakresie ryzyka braku zgodności, ocenia efektywność zarządzania ryzykiem braku zgodności;

- 6) sprawuje nadzór nad zgodnością polityki Banku w zakresie podejmowania ryzyka ze Strategią działania i planem finansowym Banku;
- 7) zapewnia wybór członków Zarządu posiadających odpowiednie kwalifikacje do sprawowania wyznaczonych im funkcji;
- 8) sprawuje nadzór nad wprowadzeniem systemu zarządzania ryzykiem występującym w działalności Banku oraz ocenia adekwatność i skuteczność tego systemu, głównie poprzez zapoznawanie się z raportami i sprawozdaniami dotyczącymi oceny narażenia Banku na poszczególne rodzaje ryzyka (w tym ryzyka braku zgodności) i na ich podstawie dokonuje oceny stopnia efektywności i adekwatności zarządzania ryzykiem;
- 9) ocenia, czy działania Zarządu w zakresie kontroli nad działalnością Banku są skuteczne i zgodne z polityką Rady Nadzorczej.

Zarząd:

- 1) odpowiada za opracowanie, wprowadzenie oraz aktualizację pisemnych strategii oraz procedur dotyczących identyfikacji, pomiaru, monitorowania i kontroli ryzyka w zakresie:
 - a) systemu zarządzania ryzykiem, w tym ryzyka braku zgodności,
 - b) systemu kontroli wewnętrznej,
 - c) szacowania kapitału wewnętrznego, zarządzania i planowania kapitałowego,
 - d) dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego;
- 2) odpowiada za skuteczność systemu zarządzania ryzykiem, w tym ryzyka braku zgodności, systemu kontroli wewnętrznej, procesu szacowania kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz za nadzór nad efektywnością tych procesów;
- 3) odpowiada za zorganizowanie skutecznego procesu oceny adekwatności kapitałowej i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz nadzór nad jego efektywnością, wprowadzając w razie potrzeby niezbędne korekty i udoskonalenia;
- 4) wprowadza zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą strukturę organizacyjną dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka;
- 5) wprowadza podział zadań realizowanych w Banku, który zapewnia niezależność funkcji pomiaru, monitorowania i kontrolowania ryzyka od działalności operacyjnej skutkującej podejmowaniem ryzyka przez Bank;
- 6) zatwierdza limity wewnętrzne oraz ich wysokość dostosowaną do akceptowanego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu ryzyka Banku;
- 7) odpowiada za przejrzystość działań Banku, w szczególności za politykę informacyjną w zakresie działalności Banku, pozwalającą na ocenę skuteczności działania Rady

Nadzorczej i Zarządu Banku w zakresie zarządzania Bankiem, monitorowania stanu bezpieczeństwa działalności Banku i za ocenę sytuacji finansowej Banku;

- 8) zapewnia zgodność działania Banku z obowiązującymi przepisami prawa;
- 9) zapewnienia, że Bank prowadzi politykę służącą zarządzaniu wszystkimi istotnymi rodzajami ryzyka w działalności Banku i posiada procedury w tym zakresie;
- 10) odpowiada za opracowanie, wprowadzenie oraz aktualizację polityki zmiennych składników wynagrodzeń;
- 11) uwzględnia rezultaty badań prowadzonych przez komórkę audytu wewnętrznego oraz biegłych rewidentów przy podejmowaniu decyzji w ramach zarządzania Bankiem;
- 12) przekazuje Radzie Nadzorczej okresowe informacje przedstawiające w sposób rzetelny, przejrzysty i syntetyczny rodzaje i wielkość ryzyka w działalności Banku.

Zarządzanie ryzykiem jest zorganizowane w sposób umożliwiający zapobieganie konfliktom interesów pomiędzy pracownikami, czy też jednostkami organizacyjnymi Banku.

Komórki organizacyjne Banku biorą udział w procesie zarządzania ryzykiem poprzez realizację celów zawartych w niniejszej strategii oraz zgodnie z regulaminem organizacyjnym Banku.

Komórki organizacyjne (lub wyznaczone osoby w Banku) uczestniczą w procesie zarządzania ryzykiem w ramach przypisanych im zadań w strukturze organizacyjnej Banku oraz w procedurach wewnętrznych, dotyczących zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka.

Identyfikacja, pomiar i monitorowanie ryzyka:

- 1) Bank stosuje metody (modele) identyfikowania i pomiaru ryzyka związanego z jego działalnością dostosowane do profilu, skali i złożoności ryzyka, w przypadku wątpliwości w zakresie poziomu ryzyka stosuje się podejście z zachowaniem maksymalnego stopnia ostrożności.
- 2) Częstotliwość pomiaru ryzyka dostosowana jest do wielkości oraz charakteru poszczególnych rodzajów ryzyka w działalności Banku.
- 3) Metody lub systemy pomiaru ryzyka, a w szczególności ich założenia, są poddawane okresowej ocenie uwzględniającej testowanie i weryfikację historyczną.
- 4) Przegląd i aktualizacja metod lub systemów pomiaru ryzyka przeprowadzane są wraz z przeglądem procedur dotyczących zarządzania ryzykiem.

Limity ograniczające ryzyko

- 1) Bank wprowadza odpowiednie do skali i złożoności działalności limity wewnętrzne ograniczające poziom ryzyka występującego w poszczególnych obszarach działania Banku.

- 2) Procedury wewnętrzne określają zasady ustalania i aktualizowania wysokości limitów oraz częstotliwość monitorowania ich przestrzegania i raportowania.
- 3) Poziom limitów wewnętrznych jest dostosowany do akceptowanego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu ryzyka Banku.
- 4) Analizy będące podstawą do określenia wysokości limitów wewnętrznych są sporządzane w formie pisemnej.
- 5) Bank określa wysokość limitów (w zależności od rodzaju ryzyka lub charakteru limitu) w oparciu o następujące przesłanki:
 - a) analizę historyczną stopnia wykorzystania limitu;
 - b) apetyt na ryzyko określony przez Radę Nadzorczą;
 - c) analizę wpływu zrealizowania się limitu w maksymalnej wysokości na sytuację finansową Banku;
 - d) wysokość ryzyka, którym jest obciążona pozycja objęta limitem.
- 6) Z zachowaniem limitów określonych w ustawie Prawo bankowe, Bank ustalił i weryfikuje wewnętrzne limity zaangażowań według kryteriów uwzględniających specyfikę ich działalności.
- 7) Procedury wewnętrzne dotyczące zarządzania ryzykiem określają sytuacje, w których dopuszczalne jest przekroczenie limitów wewnętrznych, określają warunki akceptacji przekroczeń oraz sposób postępowania w przypadku przekroczenia limitów wewnętrznych.
- 8) Przyjęte rodzaje limitów wewnętrznych, dotyczących poszczególnych rodzajów ryzyka oraz ich wysokość, zatwierdza Zarząd Banku.
- 9) Przekroczenia limitów wewnętrznych są monitorowane i poddawane szczegółowej analizie – zadania te wykonują komórki organizacyjne wskazane w procedurach szczegółowych dotyczących zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka.

Informacja zarządcza dotycząca zarządzania ryzykiem

- 1) Podstawę monitorowania procesu zarządzania ryzykiem w Banku stanowi formalnie ustanowiony system informacji zarządczej.
- 2) System sprawozdawczości zarządczej dostarcza informacji na temat:
 - a) rodzajów i wielkości ryzyka w działalności Banku;
 - b) profilu ryzyka;
 - c) stopnia wykorzystania limitów wewnętrznych;
 - d) wyników testów warunków skrajnych;
 - e) skutków decyzji w zakresie zarządzania ryzykiem.
- 3) Monitorowanie ryzyka odbywa się z częstotliwością umożliwiającą dostarczenie informacji o zmianach profilu ryzyka Banku.

- 4) Zakres oraz szczegółowość sprawozdań wewnętrznych są dostosowane do rodzaju raportowanego ryzyka oraz odbiorców informacji.
- 5) Rzetelność, dokładność oraz aktualność dostarczanych informacji zapewnia wprowadzony w Banku system kontroli wewnętrznej.
- 6) Szczegółowe zasady działania systemu informacji zarządczej reguluje w Banku odrębna procedura; ponadto w regulacjach dotyczących zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka bankowego został określony w sposób ogólny zakres informacji zarządczej z obszaru, którego dotyczy regulacja; szczegółowy wykaz sprawozdań zarządczych określa odrębna regulacja.

III. Zakres stosowania – art. 436

Nie dotyczy

Bank nie dokonuje konsolidacji do celów rachunkowości i regulacji ostrożnościowych.

IV. Fundusze własne – art. 437

Bank definiuje części składowe funduszy własnych zgodnie z obowiązującymi przepisami na dzień 31 grudnia 2018 r., w szczególności postanowieniami Rozporządzenia 575/2013 i Prawa Bankowego. Bank ujawnia informacje dotyczące funduszy własnych zgodnie z przepisami art. 473 oraz 492 Rozporządzenia 575/2013 oraz zgodnie z wymogami przedstawionymi w Rozporządzeniu wykonawczym Komisji nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013 r. ustanawiającym wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawnienia informacji na temat funduszy własnych instytucji zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 r.

Fundusze własne banku obejmują:

1. Kapitał TIER I
2. Kapitał TIER II

Kapitał Tier I Banku obejmuje:

1. kapitał podstawowy Tier I, na który składają się:
 - 1) wpłacony fundusz udziałowy na dzień 31.12.2011 r. oraz udziały wpłacone po dniu 28.06.2013 r. na zaliczenie których uzyskano zgodę Komisji Nadzoru Finansowego,
 - 2) zysk w trakcie zatwierdzania oraz zysk netto bieżącego okresu sprawozdawczego, obliczone zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości, pomniejszone o wszelkie przewidywane obciążenia i dywidendy, w kwotach nie większych niż kwoty zysku zweryfikowane przez biegłych rewidentów, po uzyskaniu zgody właściwego organu,
 - 3) niepodzielony zysk z lat ubiegłych, po uzyskaniu zgody właściwego organu,

- 4) kapitał rezerwowy,
 - 5) w ramach innych przejściowych korekt kapitału podstawowego Tier I – skutki wyceny instrumentów dłużnych lub kapitałowych zakwalifikowanych do portfela aktywa finansowe wg. wartości godziwej przez inne całkowite dochody (dostępne do sprzedaży”).
2. pomniejszenia kapitału podstawowego Tier I:
 - 1) wartości niematerialne i prawne wycenione według wartości bilansowej,
 - 2) wzajemne zaangażowania w instrumenty kapitałowe (krzyżowe powiązania kapitałowe) zaliczane do funduszy podstawowych Tier I,
 - 3) posiadane przez Bank bezpośrednio, pośrednio i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank nie dokonał znacznej inwestycji,
 - 4) posiadane przez Bank bezpośrednio, pośrednio i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank dokonał znacznej inwestycji,
 - 5) strata z lat ubiegłych, strata w trakcie zatwierdzania, strata netto bieżącego okresu.
 3. kapitał dodatkowy Tier I, który stanowi:
 - 1) instrumenty kapitałowe spełniające warunki opisane w art. 52 CRR.
 4. pomniejszenia kapitału dodatkowego Tier I:
 - 1) wzajemne zaangażowania w instrumenty kapitałowe (krzyżowe powiązania kapitałowe) zaliczane do dodatkowego kapitału podstawowego, jeżeli właściwy organ uznał, że miały one na celu sztuczne zwiększenie funduszy własnych Banku,
 - 2) posiadane przez Bank bezpośrednio, pośrednio i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach zaliczanych do dodatkowego kapitału podstawowego podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank nie dokonał znacznej inwestycji,
 - 3) posiadane przez Bank bezpośrednio, pośrednio i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach zaliczanych do dodatkowego kapitału podstawowego podmiotów sektora, jeżeli Bank dokonał znacznej inwestycji.

Kapitał Tier II Banku obejmuje:

1. Instrumenty kapitałowe spełniające warunki opisane w art. 63 CRR.
2. Pożyczki podporządkowane.
3. Pomniejszenia kapitału Tier II:
 - 1) wzajemne zaangażowania w instrumenty kapitałowe (krzyżowe powiązania kapitałowe) zaliczane do kapitału Tier II, jeżeli właściwy organ uznał, że miały one na celu sztuczne zwiększenie funduszy własnych Banku,
 - 2) posiadane przez Bank bezpośrednio, pośrednio i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach zaliczanych do kapitału Tier II podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank nie dokonał znacznej inwestycji,

- 3) posiadane przez Bank bezpośrednio, pośrednio i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach zaliczanych do kapitału Tier II, jeżeli Bank dokonał znacznej inwestycji.

Fundusze własne Banku:

Fundusze własne Banku (kapitał regulacyjny) na dzień **31.12.2018r.** wynosiły 65 812 tys. zł., co przy średnim kursie euro ogłoszonym przez NBP w wysokości 4 3000 zł stanowiło równowartość 15 305 tys. euro.

Poniższe zestawienie przedstawia poziom poszczególnych pozycji funduszy własnych Banku według stanu na dzień 31.12.2018 roku.

	<i>w tys. zł</i>
<i>Składniki funduszy własnych</i>	<i>Kwota</i>
Kapitał Tier I	56 089
- fundusz udziałowy	7 610
- fundusz zasobowy	48 073
-fundusz z aktualizacji wyceny rzeczowych aktywów trwałych	191
- fundusz z aktualizacji instrumentów finansowych	219
- wartości niematerialne i prawne	(-) 1
Kapitał Tier II	9 723
-obligacje podporządkowane	9 723
Fundusze własne	65 812

V. Wymogi kapitałowe – art. 438

Bank Spółdzielczy w Limanowej prowadzi wewnątrzbankowy proces oceny adekwatności kapitału wewnętrznego(ICAAP), na który składa się:

- określenie polityki zarządzania kapitałem,
- identyfikacja wszystkich rodzajów ryzyka występujących w działalności Bank i określenie istotnych rodzajów ryzyka,
- kwantyfikacja i agregacja ryzyka,
- oszacowanie oraz alokacja kapitału wewnętrznego,
- monitoring i kontrola ryzyka oraz kapitału wewnętrznego.

Powyższe zasady określone zostały w *Instrukcji oceny adekwatności kapitałowej Banku Spółdzielczego w Limanowej*. Bank szacuje kapitał wewnętrzny na pokrycie ryzyka działalności metoda opartą o minimalny wymóg kapitałowy, Punktem wyjściowym do ustalenia kapitału wewnętrznego dla ryzyk objętych kapitałem regulacyjnym, jest także kapitał regulacyjny.

Minimalne wymogi kapitałowe w Banku, obliczane na podstawie Rozporządzenia UE obejmują:

- 1) łączna ekspozycja na ryzyko kredytowe, wyliczana metodą standardową (AwR) pomnożona przez 8 %, zgodnie z zapisami Rozporządzenia 1423/2013 UE,
- 2) wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rynkowego, rozumianego jako ryzyko walutowe (Rr) równe łącznej ekspozycji na ryzyko rynkowe, wyliczanej metodą de minimis,
- 3) wymóg kapitałowy z tytułu przekroczenia limitów znacznych pakietów akcji poza sektorem finansowym (o ile Bank nie pomniejsza funduszy własnych z tytułu przekroczenia limitów znacznych pakietów akcji poza sektorem finansowym) (Rza),
- 4) wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego – obliczany metodą bazowego wskaźnika (Ro).

Bank oblicza wewnętrzny wymóg kapitałowy na poszczególne rodzaje ryzyka uznane za istotne:

- 1) ryzyko kredytowe (w tym rezydualne i koncentracji);
- 2) ryzyko operacyjne (w tym r braku zgodności);
- 3) ryzyko walutowe;
- 4) ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej;
- 5) ryzyko płynności i finansowania;
- 6) ryzyko wyniku finansowego.

Przy obliczaniu dodatkowych wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka przyjmuje się następujące założenia:

- 1) kapitał wewnętrzny na poszczególne rodzaje ryzyka będzie obliczany jako koszt lub utracone korzyści (utracony dochód), który może się pojawić w wyniku zaistnienia sytuacji niekorzystnej dla Banku.
- 2) koszt lub utracony przychód, o którym mowa w ust. 1, obliczany jest na podstawie testów warunków skrajnych, które Bank przeprowadza dla poszczególnych rodzajów ryzyka uznanych za istotne;
- 3) część lub całość kwoty, o której mowa w ust. 2, Bank może zabezpieczyć z wyniku finansowego zaplanowanego na dany rok obrotowy;
- 4) w przypadku ryzyka koncentracji metoda szacowania wymogu kapitałowego obejmuje wyznaczenie narzutu kapitałowego wynikającego ze stopnia przekroczenia założonego poziomu danej koncentracji.

W celu wyznaczenia dodatkowego wewnętrznego **wymogu kapitałowego na ryzyko kredytowe**, Bank bada jak wzrost udziału należności zagrożonych w portfelu o 10 pp. wpłynie na konieczność utworzenia dodatkowych nieplanowanych rezerw celowych. Dodatkowym wewnętrznym wymogiem kapitałowym z tytułu ryzyka kredytowego jest wielkość o jaka kwota obliczona jest wyższa od kwoty strat oczekiwanych na poziomie 4 % FW zawartej w Procedurze dokonywania oceny istotności ryzyka.

Punktem wyjściowym dla ustalenia **kapitału wewnętrznego na ryzyko operacyjne** jest regulacyjny wymóg kapitałowy, obliczony zgodnie z obowiązującymi w Banku zasadami wyznaczania całkowitego wymogu kapitałowego. Kapitałem regulacyjnym zabezpieczona została znaczna część ryzyka wynikająca ze skali prowadzonej przez Bank działalności.

Bank dokonuje dla ryzyka operacyjnego badania czy wielkość zrealizowanego ryzyka obliczanego jako suma strat na przestrzeni czterech kwartałów zwiększona siedmiokrotnie jest wyższa od kwoty wymogu regulacyjnego. W przypadku, gdy tak wyliczona kwota jest niższa Bank uznaje wymóg kapitałowy na ryzyko operacyjne wyliczony w Filarze I za wystarczający i nie wyznacza dodatkowego wymogu z tego tytułu.

Bank oblicza kapitał wewnętrzny na **ryzyko koncentracji** w przypadku przekroczenia limitów koncentracji, o których mowa w obowiązujących w Banku zasadach zarządzania ryzykiem koncentracji, w zakresie:

- 1) koncentracji dużych zaangażowań;
- 2) koncentracji w ten sam sektor gospodarczy;
- 3) koncentracji w ten sam rodzaj lub dostawcę zabezpieczenia.

W przypadku ryzyka koncentracji Bank oblicza kapitał wewnętrzny jako wyznaczony narzut kapitałowy wynikający ze stopnia przekroczenia założonego poziomu danej koncentracji i wskaźnika 8 %.

Wewnętrznym wymogiem kapitałowym na ryzyko koncentracji jest suma kwot obliczonych zgodnie z powyższymi założeniami.

Bank oblicza kapitał wewnętrzny na ryzyko **stopy procentowej** w księdze bankowej z tytułu zagrożenia związanego ze skrajną zmianą poziomu stóp procentowych, wysokim poziomem zrywalności depozytów lub spłacalności kredytów przed terminem oraz niekorzystnym kształtem krzywej dochodowości.

Bank przeprowadza testy warunków skrajnych dla:

ryzyka przeszacowania – Bank stosuje metodę luki stopy procentowej oraz wpływ zmiany stóp procentowych na wynik odsetkowy w ciągu 12 miesięcy. Zakładana jest skala szokowej zmiany stóp procentowych, zgodnie z rekomendacją nadzoru – 200 pb, (przy czym przyjmuje się dodatkowe założenie, że stopy procentowe nie spadną poniżej 0 %). Bank przeprowadza analizę wpływu szokowych zmian rynkowych stóp procentowych na wynik finansowy, zgodnie z „Instrukcją zarządzania ryzykiem stopy procentowej”. W przypadku gdy zmiana wszystkich stóp procentowych o 200 punktów bazowych powoduje spadek wyniku odsetkowego Banku o ponad 15 % wartości sumy funduszy własnych, Bank wyznacza wewnętrzny wymóg kapitałowy na pokrycie ryzyka przeszacowania. Wewnętrzny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka przeszacowania, wyznaczany jest w wysokości nadwyżki wyliczonych skutków zmian wyniku odsetkowego ponad 15 % sumy funduszy własnych Banku. W przypadku, gdy zmiana stóp procentowych o 200 punktów bazowych spowoduje spadek wyniku odsetkowego o nie więcej niż 15 % funduszy własnych Banku – wewnętrzny wymóg kapitałowy na ryzyko przeszacowania wynosi „zero”.

ryzyka bazowego – Bank dokonuje analizy ryzyka bazowego poprzez zestawienie skumulowanych luk niedopasowania według poszczególnych stawek bazowych. Jako stawki bazowe (stopy referencyjne) Bank przyjmuje: stopę redyskontową weksli przyjmowanych od banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski, łącznie ze stopą redyskonta uwzględnia się również stopę lombardową; stawkę WIBID/ WIBOR, w grupie tej uwzględnia się również pozycje powiązane z rentownością bonów skarbowych, jako stawki o bardzo zbliżonym charakterze. Bank określa otwartą pozycję (w wartości bezwzględnej) w niedopasowaniu aktywów i pasywów odsetkowych o oprocentowaniu zmiennym dla każdej ze stawek bazowych. Zakłada się szokowe niedopasowanie zmiany stawek bazowych o 35 punktów bazowych. Bank wyznacza zmianę wyniku odsetkowego dla każdej stawki bazowej, jako suma iloczynów wartość luki w danym przedziale przeszacowania oraz wartości 35 punktów bazowych, zgodnie z Instrukcją zarządzania ryzykiem stopy procentowej. Łączna wielkość zmiany wyniku odsetkowego z tytułu ryzyka bazowego stanowi sumę zmian wyniku odsetkowego dla każdej stawki bazowej. W przypadku gdy zmiana oprocentowania o 35 punktów bazowych powoduje spadek wyniku odsetkowego o ponad 5 % funduszy własnych, Bank wyznacza wewnętrzny wymóg kapitałowy na pokrycie ryzyka bazowego. Wewnętrzny wymóg kapitałowy na pokrycie ryzyka bazowego wyznaczany jest w kwocie nadwyżki wyliczonych skutków zmian wyniku odsetkowego ponad 5 % sumy funduszy własnych Banku. W przypadku, gdy zmiana stawek bazowych o 0,35 % spowoduje spadek wyniku odsetkowego o nie więcej niż 5 % funduszy własnych Banku – wewnętrzny wymóg kapitałowy na ryzyko bazowe wynosi „zero”. Łączny wewnętrzny wymóg kapitałowy na ryzyko stopy procentowej, stanowi sumę wymogów wyliczonych powyżej. Dla wyników TWS obliczonych dla ryzyka stopy procentowej wyznaczana jest nadwyżka ponad 1 % FW.

Bank oblicza kapitał wewnętrzny na ryzyko **płynności** z tytułu zagrożenia związanego z nagłym wpływem znaczącej kwoty depozytów.

Do wyznaczenia wewnętrznego wymogu kapitałowego na pokrycie ryzyka płynności wykorzystuje się wartość wskaźnika LCR. Przyjmuje się, że Bank będzie utrzymywał minimalną wartość wskaźnika LCR na poziomie minimum 0,8 – zgodnie z Instrukcją zarządzania ryzykiem płynności.

Wewnętrzny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka płynności stanowi koszt pozyskania brakującej kwoty aktywów płynnych do uzyskania minimalnego poziomu LCR na skutek wystąpienia sytuacji skrajnej o której mowa w Instrukcji zarządzania ryzykiem płynności. Dla wyników TWS obliczonych dla ryzyka płynności wyznaczana jest nadwyżka ponad 1,5 % FW. W przypadku, gdy bank utrzymuje wskaźnik LCR w sytuacji skrajnej na poziomie minimum 0,8 to wymóg wewnętrzny równy jest 0.

Bank oblicza kapitał wewnętrzny na **ryzyko wyniku finansowego** z tytułu zagrożenia związanego z nie zrealizowaniem planowanego wyniku netto.

Podstawą do ustalenia wewnętrznego wymogu kapitałowego jest dodatnia wielkość sumy następujących pozycji; dodatnia różnica pomiędzy wartością planowanego wyniku netto za dany rok a zrealizowaną na datę analizy wielkością wyniku finansowego netto powiększona o wielkość planowanego do zrealizowania na okres pozostający do końca roku powiększona o ujemną wartość wyznaczonego wymogu na ryzyko stopy procentowej. Jeżeli wymóg

kapitałowy obliczony jak powyżej jest większy niż 2,5 % FW to Bank tworzy wewnętrzny wymóg kapitałowy na pokrycie tego ryzyka.

Wewnętrzny wymóg kapitału wewnętrznego podlega weryfikacji oraz zatwierdzeniu przez Zarząd i Radę Nadzorczą co najmniej raz w roku.

Wewnętrzny wymóg kapitałowy banku na 31.12.2018 r. przedstawia poniższa tabela:

w tys. zł.

Rodzaj ryzyka	Wymóg kapitałowy	Dodatkowy wewnętrzny wymóg kapitałowy	Kapitał wewnętrzny
Ryzyko kredytowe	36 062	0	36 062
Ryzyko rynkowe (walutowe)	0	0	0
Ryzyko operacyjne wraz z brakiem zgodności	4 710	0	4 710
Ryzyko koncentracji	X	0	0
Ryzyko płynności i finansowania	X	0	0
Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej	X	0	0
Ryzyko biznesowe)	X	1 788	1 788
Razem	40 772	1 788	42 560

Fundusze własne zabezpieczają ryzyko działalności:

- współczynnik kapitału Tier I kształtuje się na poziomie **11,01 %** przy wymaganym minimalnym wynikającym z Rozporządzenia UE 575/2013 plus bufory kapitałowe (w roku 2018 – 4,875%) na poziomie 10,875 % oraz,
- łączny współczynnik kapitałowy na poziomie **12,91 %** przy wymaganym minimalnym wynikającym z Rozporządzenia UE 575/2013 plus bufory kapitałowe (w roku 2018 – 4,875 %) na poziomie 12,875 %.

Kwoty **ekspozycji ważonych ryzykiem** zgodnie z przepisami części trzeciej tytuł II rozdział 2 Rozporządzenia – 8 % kwot ekspozycji ważonych ryzykiem dla każdej kategorii ekspozycji określonej w art. 112:

w tys. zł

L.p.	Klasa ekspozycji	Wymóg kapitałowy
1.	Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	711
2.	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	813
3.	Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	341
4.	Ekspozycje wobec instytucji	168
5.	Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	4 687
6.	Ekspozycje detaliczne	9 830
7.	Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	8 932
8.	Pozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	47
8.	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	4 483
9.	Ekspozycje kapitałowe	1 946
10.	Inne pozycje	4 104
Razem		36 062

Wymogi w zakresie funduszy własnych obliczone zgodnie z art. 92 ust. 3 lit. b) i c);

L.p.	Rodzaj wymogu	Wymóg kapitałowy
1.	Wymóg zgodnie z art. 92 ust. 3 lit b.	nie dotyczy
2.	Wymóg zgodnie z art. 92 ust. 3 lit c. – ryzyko walutowe	nie dotyczy

VI. Ekspozycja na ryzyko kontrahenta – art. 439

Nie dotyczy.

Bank nie posiada portfela handlowego

VII. Bufory kapitałowe – art. 440

Bufor antycykliczny jest instrumentem makroostrożnościowym wprowadzonym przez CRD IV. Instrument ten ma na celu złagodzenie cyklicznych wahań poziomu kredytu w gospodarce i ich konsekwencji.

Wskaźnik bufora antycyklicznego wynosi 0% dla ekspozycji kredytowych na terytorium RP.

Od 1 stycznia 2018 do dnia 31 grudnia 2018 r minimalne współczynniki kapitałowe dla sektora

bankowego w Polsce zostały powiększone o 1,875 p. p w związku z wprowadzeniem bufora zabezpieczającego.

Na mocy obowiązującego od dnia 1 stycznia 2018r. Rozporządzenia MRiF z dn.1.09.2017r. w sprawie bufora ryzyka systemowego „Bank jest zobowiązany do utrzymywania buforu systemowego na poziomie 3% dodatkowego kapitału Tier I w stosunku do kapitału podstawowego i utrzymywanego na potrzeby spełniania wymogu w zakresie funduszy własnych, o których mowa w art.92 Rozporządzenia 575/2013.

VIII. Wskaźniki globalnego znaczenia systemowego - art. 441

Nie dotyczy.

Bank nie jest objęty buforem dla instytucji o znaczeniu systemowym.

IX. Korekty z tytułu ryzyka kredytowego – art. 442

Cele strategiczne w zakresie ryzyka kredytowego obejmują:

- 1) wdrożenie systemu zarządzania ryzykiem kredytowym zapewniającego stabilny rozwój optymalnego jakościowo portfela kredytowego;
- 2) dostarczanie Zarządowi Banku informacji o poziomie ryzyka kredytowego umożliwiających podejmowanie ostrożnościowych, zasadnych decyzji dotyczących działalności kredytowej Banku;
- 3) utrzymywanie jakości portfela kredytowego Banku, wyrażonej udziałem kredytów zagrożonych w kredytach ogółem na poziomie nie wyższym od wskaźnika występującego w sektorze banków spółdzielczych;
- 4) ograniczanie ryzyka utraty wartości aktywów, wynikającego z pozostałych (poza kredytami) aktywów Banku.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) stosowanie odpowiednich standardów zawartych w regulacjach kredytowych, w szczególności dotyczących oceny zdolności kredytowej klientów Banku oraz prowadzenia monitoringu kredytów;
- 2) ustanawianie skutecznych i adekwatnych do ponoszonego ryzyka zabezpieczeń spłaty kredytów, w szczególności weryfikacja ich wartości i płynności, zarówno podczas oceny wniosku kredytowego, jak i w ramach prowadzonego monitoringu, ograniczanie ryzyka prawnego w procesie ustanawiania zabezpieczeń;
- 3) inwestowanie nadwyżek zgromadzonych środków na lokatach w banku zrzeszającym lub za pośrednictwem banku zrzeszającego w papierach wartościowych Skarbu Państwa lub Narodowego Banku Polskiego;

- 4) utrzymywanie w bilansie Banku tylko portfeli aktywów o charakterze bankowym.

Bank kontynuuje politykę dywersyfikacji ryzyka kredytowego, poprzez stosowanie ustalonych zasad bezpieczeństwa działalności kredytowej w poszczególnych segmentach rynku oraz poprzez niezbędne instrumenty. Do podstawowych działań mających na celu minimalizację ryzyka kredytowego należy zaliczyć:

- 1) dywersyfikację struktury przedmiotowej i podmiotowej portfela, poprzez wprowadzone wewnętrzne limity branżowych oraz limity detalicznych ekspozycji kredytowych w postaci limitu udziału ww. ekspozycji w stosunku do posiadanych funduszy własnych oraz postaci limitu łącznego zaangażowania w detaliczne ekspozycje kredytowe w stosunku do jednego kredytobiorcy,
- 2) wymaganie przy ocenie zdolności kredytowej uwiarygodnionych dokumentów, weryfikacja informacji przekazywanych przez klientów, stosowanie metod statystycznych do oceny zdolności kredytowej klientów detalicznych,
- 3) doskonalenie metod oceny zdolności kredytowej poprzez:
 - a) ostrożne zwiększanie w portfelu kredytowym kredytów inwestycyjnych długoterminowych oraz wymaganie od kredytobiorcy zwiększonego udziału własnego środków w realizację przedsięwzięcia,
 - b) w przypadku hipotecznego zabezpieczenia spłaty kredytu, stosowanie cesji należności z polisy ubezpieczeniowej nieruchomości od ognia i zdarzeń losowych,
 - c) wykorzystywanie do weryfikacji kredytobiorców, celem minimalizacji ryzyka i eliminowania kredytobiorców niesolidnych, między innymi system wymiany danych BIK S.A, KRD, BIG Info Monitor S.A.,
 - d) stosowanie do aktualizacji wyceny wartości nieruchomości bazy AMRON,
 - e) wykorzystanie narzędzi informatycznych do tworzenia modeli oceny zdolności kredytowej,
 - f) w przypadku ekspozycji finansujących nieruchomości dążenie do ustanowienia zabezpieczenia na finansowanej nieruchomości stanowiącej własność kredytobiorcy,
- 4) analizę struktury portfela w celu wczesnej identyfikacji zagrożeń wynikających z nadmiernych zaangażowań i wprowadzanie stosownych ograniczeń,
- 5) wzmacnianie monitoringu ekspozycji kredytowych,
- 6) nadzór nad czynnościami wykonywanymi w toku procesu kredytowania, mający na celu weryfikację sprawności działania mechanizmów kontrolnych (obejmujący m.in.: proces przestrzegania wewnętrznych aktów normatywnych, procedur, kompetencji, itp.),
- 7) prowadzenie aktywnej polityki szkoleń, także w formie bieżącego instruktażu.
- 8) dbałość o to, aby informacje przekazywane klientom były zrozumiałe i rzetelne, żeby zawierały wszystkie informacje dotyczące warunków udzielania kredytów, szczególnie ponoszonych przez klienta kosztów,
- 9) dbałość o profesjonalizm, staranność i rzetelną wiedzę pracowników kredytowych Banku.

Ryzykiem kredytowym w Banku zarządza Zarząd.

Bank powierza nadzór nad wdrażaniem i realizacją niniejszej Polityki kredytowej Wiceprezesowi Zarządu ds. handlowych.

Nadzór nad ryzykiem kredytowym pełni Prezes Zarządu.

Kompetencje do podejmowania decyzji kredytowych są ustalane z uwzględnieniem zasad rozdzielania funkcji operacyjnej od oceny ryzyka.

Zarząd w *Zasadach zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku Spółdzielczym w Limanowej* określa kluczowe obszary zarządzania ryzykiem kredytowym, które poddaje monitorowaniu.

1. Definicja pozycji przeterminowanych i o utraconej jakości:

- przeterminowanie przekracza 90 dni,
- przeterminowana kwota przekracza w przypadku ekspozycji detalicznych 500 złotych,
- przeterminowana kwota przekracza w przypadku pozostałych klas ekspozycji 3 000 złotych

2. Opis strategii przyjętych w celu określenia korekt z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego.

Opis strategii przyjętych w celu określenia korekt z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego określa Procedura tworzenia rezerw celowych na ryzyko związane z działalnością Banku Spółdzielczego w Limanowej. Bank tworzy rezerwy na ryzyko związane z działalnością banków zwane dalej „rezerwami celowymi” oraz „odpisy aktualizujące” na odsetki od kredytów zgodnie z zasadami określonymi:

- 1) w ustawie z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (j.t. Dz. U. z 2017 r.,15.12.2017. 1223 z późn. zm.), zwana dalej UOR,
- 2) w Rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 1 października 2010 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości banków (Dz. U.2013.329.t.j. z dnia 08.03.2013 329, z późn. zm.),
- 3) w Rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków (Dz. U.2015.2066.t.j. z 8.12.2015 z późn. zm.), zwanym dalej Rozporządzeniem w sprawie zasad tworzenia rezerw,
- 4) w polityce rachunkowości Banku,
- 5) w Procedurze tworzenia rezerw celowych na ryzyko związane z działalnością Banku Spółdzielczego w Limanowej zwanej dalej Procedurą.

Bank tworzy rezerwy celowe, w odniesieniu do ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do:

- 1) kategorii „normalne” – w zakresie ekspozycji kredytowych wynikających z pożyczek i kredytów detalicznych,
- 2) kategorii „pod obserwacją”,

3) grupy „zagrożone” – w tym do kategorii „poniżej standardu”, „wątpliwe” lub „stracone”.

Bank nie tworzy rezerw celowych dotyczących ekspozycji kredytowych stanowiących udzielone zobowiązania pozabilansowe w przypadku, gdy postanowienia umowy:

- 1) gwarantują Bankowi swobodę w podjęciu decyzji o uruchomieniu środków w ramach zobowiązania, lub
- 2) uzależniają uruchomienie środków w ramach zobowiązania od terminowej obsługi już, wykorzystanej części i nie budzącej obaw sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika w przypadku, gdy wymagane jest stosowanie tego kryterium, lub
- 3) uzależniają uruchomienie środków w ramach zobowiązania od złożenia zabezpieczeń, umożliwiających pomniejszenie podstawy tworzenia rezerw celowych o kwotę odpowiadającą uruchamianym środkom lub klasyfikowanie ekspozycji kredytowej do kategorii „normalne”.

Rezerwy celowe na ryzyko związane z ekspozycjami kredytowymi wynikającymi z pożyczek i kredytów detalicznych, zaklasyfikowanymi do kategorii „normalne”, tworzy się w wysokości co najmniej wymaganego poziomu rezerw, stanowiącego 1,5 % podstawy tworzenia rezerw celowych.

Rezerwy celowe na ryzyko związane z ekspozycjami kredytowymi zaklasyfikowanymi do kategorii „pod obserwacją”, „poniżej standardu”, „wątpliwe” i „stracone” tworzy się na podstawie indywidualnej oceny ryzyka obciążającego daną ekspozycję, jednak w wysokości co najmniej wymaganego poziomu rezerw, stanowiącego w relacji do podstawy tworzenia rezerw celowych:

- 1) 1,5 % - w przypadku kategorii „pod obserwacją”,
- 2) 20 % - w przypadku kategorii „poniżej standardu”,
- 3) 50 % - w przypadku kategorii „wątpliwe”,
- 4) 100 % - w przypadku kategorii „stracone”.

Rezerwy celowe tworzy się, aktualizuje co do wysokości oraz rozwiązuje najpóźniej w ostatnim dniu miesiąca kończącego kwartał, w którym dokonano przeglądu i klasyfikacji ekspozycji kredytowych.

Zasady klasyfikacji ekspozycji kredytowych - kryteria klasyfikacji ekspozycji kredytowych

Ekspozycje kredytowe klasyfikuje się na podstawie:

- 1) kryterium terminowości spłaty kapitału lub odsetek w odniesieniu do:
 - a) ekspozycji kredytowych wobec Skarbu Państwa,
 - b) ekspozycji kredytowych wobec osób fizycznych, udzielonych na cele nie związane z działalnością gospodarczą lub prowadzeniem gospodarstwa rolnego,
- 2) dwóch niezależnych od siebie kryteriów:
 - a) terminowości spłaty kapitału lub odsetek,
 - b) sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika, w odniesieniu do pozostałych ekspozycji kredytowych.

Ocena sytuacji ekonomiczno-finansowej

Ocenę sytuacji ekonomiczno-finansowej klienta, prowadzącego pełną lub uproszczoną sprawozdawczość finansową, z wyłączeniem klientów będących jednostkami samorządu terytorialnego, przeprowadza się zgodnie z obowiązującymi w Banku przepisami, w oparciu o ocenę mierników ilościowych oraz ocenę mierników jakościowych.

Ocenę mierników ilościowych klienta przeprowadza się dokonując indywidualnej analizy wpływu poszczególnych mierników na jego sytuację ekonomiczno-finansową.

W przypadku, gdy w ocenie Banku, wartość mierników nie uwzględnia specyfiki prowadzonej przez klienta działalności, Bank może przy dokonywaniu oceny klienta porównać wartości mierników obliczonych dla klienta z ich poziomem właściwym dla danej działalności; dotyczy to w szczególności mierników określających płynność i rotację.

Ocenę jakościową klienta, który jest klientem prowadzącym pełną lub uproszczoną sprawozdawczość finansową, przeprowadza się na podstawie oceny mierników jakościowych.

Ocenę sytuacji ekonomiczno-finansowej klienta, którym jest jednostka samorządu terytorialnego, przeprowadza się zgodnie z obowiązującymi w Banku przepisami, stosując w szczególności mierniki ilościowe.

Ocenę sytuacji ekonomiczno-finansowej klienta, który rozlicza podatek rolny lub podatek dochodowy w formie ryczałtu bądź karty podatkowej, przeprowadza się zgodnie z obowiązującymi w Banku przepisami, w oparciu o indywidualną analizę ilościową i jakościową oraz ocenę wpływu poszczególnych mierników na jego sytuację ekonomiczno-finansową, wykorzystując mierniki.

Podstawa tworzenia rezerw celowych

Podstawę tworzenia rezerw celowych stanowi wartość bilansowa ekspozycji kredytowej bez uwzględnienia utworzonych rezerw celowych, ale z uwzględnieniem przewidywanej w związku z restrukturyzacją zadłużenia kwoty umorzenia części ekspozycji kredytowej.

W przypadku, gdy Bank posiada wobec dłużnika ekspozycje kredytowe stanowiące zarówno należności bilansowe, jak i udzielone zobowiązania pozabilansowe, jeżeli warunki umowy nie stanowią inaczej, posiadane zabezpieczenia uwzględnia się w pierwszej kolejności w ustalaniu podstawy tworzenia rezerwy celowej na należności bilansowe.

Przegląd i klasyfikacja ekspozycji kredytowych

Przeglądów i klasyfikacji ekspozycji kredytowych dokonuje się według danych aktualnych na dzień przeprowadzania klasyfikacji.

Bank dokonuje przeglądu i klasyfikacji ekspozycji kredytowych na koniec każdego kwartału za wyjątkiem ekspozycji kredytowych, gdzie ekspozycja jest zaklasyfikowana do kategorii „normalne” i kwota ekspozycji łącznie z innymi ekspozycjami Banku wobec tego podmiotu nie przekracza 10 % funduszy własnych Banku

Dokonując klasyfikacji podmiotu Bank bierze pod uwagę sytuację ekonomiczno-finansową dłużnika i terminowość spłat rat kapitałowych i odsetek – na bieżąco.

Opóźnienie w spłacie części należnej raty kapitałowej lub odsetkowej, w kwocie nie przekraczającej 200 zł, nie wymaga przeklasyfikowania ekspozycji kredytowej do wyższej kategorii ryzyka.

Klasyfikacja ekspozycji kredytowych

Ekspozycje kredytowe wobec:

- 1) Skarbu Państwa klasyfikuje się do kategorii ryzyka „normalne”, „wątpliwe”, „stracone”,
- 2) pożyczek i kredytów detalicznych klasyfikuje się do kategorii ryzyka „normalne”, „stracone”,
- 3) pożyczek i kredytów mieszkaniowych oraz pożyczek i kredytów hipotecznych klasyfikuje się do kategorii ryzyka „normalne”, „pod obserwacją”, „poniżej standardu”, „wątpliwe”, „stracone”,
- 4) klientów prowadzących pełną lub uproszczoną sprawozdawczość z wyłączeniem ekspozycji kredytowych wobec jednostek samorządu terytorialnego klasyfikuje się do kategorii ryzyka „normalne”, „pod obserwacją”, „poniżej standardu”, „wątpliwe”, „stracone”,
- 5) jednostek samorządu terytorialnego klasyfikuje się do następujących kategorii ryzyka „normalne”, „pod obserwacją”, „poniżej standardu”, „wątpliwe”, „stracone”,
- 6) klientów, którzy rozliczają podatek rolny lub podatek dochodowy w formie ryczałtu bądź karty podatkowej, klasyfikuje się do kategorii ryzyka „normalne”, „pod obserwacją”, „poniżej standardu”, „wątpliwe”, „stracone”.

Zabezpieczenia pomniejszające podstawę tworzenia rezerw celowych.

Zabezpieczenia pomniejszające podstawę tworzenia rezerw celowych – zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków (Dz. U. Nr 235, poz. 1589 z późn. zm.)

Tryb tworzenia, aktualizacji, rozwiązywania oraz zmiany klasyfikacji rezerw celowych

Rezerwy celowe tworzy się, aktualizuje co do wysokości oraz rozwiązuje najpóźniej w ostatnim dniu miesiąca kończącego kwartał, w którym dokonano przeglądu i klasyfikacji ekspozycji kredytowych. Rezerwy celowe tworzy się w ciężar kosztów.

Rezerwy celowe rozwiązuje się po wygaśnięciu przyczyn ich utworzenia.

Rezerwę celową zmniejsza się odpowiednio do:

- 1) zmniejszenia się kwoty ekspozycji kredytowej;

- 2) zmiany kategorii ekspozycji kredytowej na kategorię o niższym stopniu ryzyka w wyniku dokonanej klasyfikacji;
- 3) wzrostu wartości zabezpieczenia pomniejszającego podstawę tworzenia rezerw celowych;
- 4) wzrostu wartości rezerwy na ryzyko ogólne.

Zmniejszenia dokonuje się po terminie wydania odpowiedniej decyzji, nie później jednak niż w terminie najbliższej klasyfikacji.

Ekspozycje kredytowe stanowiące należności umorzone, przedawnione lub nieściągalne odpisuje się w ciężar utworzonych na nie rezerw celowych.

Ekspozycje kredytowe, z wyłączeniem zobowiązań pozabilansowych lub inne aktywa umorzone, przedawnione lub nieściągalne zmniejszają uprzednio utworzone rezerwy, w kwocie umorzonej, przedawnionej lub nieściągalnej.

Rozwiązanie rezerw celowych następuje po wygaśnięciu przyczyn ich utworzenia, tzn. w przypadku, całkowitej spłaty lub wygaśnięcia ekspozycji kredytowej z tytułu zobowiązania pozabilansowego, częściowej spłaty ekspozycji kredytowej, w części odpowiadającej tej spłacie, zmiany kategorii ekspozycji kredytowej na kategorię o niższym stopniu ryzyka w wyniku dokonanej klasyfikacji, wzrostu wartości zabezpieczenia pomniejszającego podstawę tworzenia rezerw celowych, wygaśnięcia ekspozycji kredytowej w wyniku przejęcia przez Bank aktywów dłużnika, jeżeli ich wartość rynkowa jest równa lub wyższa niż dług, wzrostu wartości rezerwy na ryzyko ogólne.

Odpowiedzialność za monitorowanie i dokonywanie klasyfikacji ekspozycji kredytowych

Za monitorowanie poszczególnych ekspozycji kredytowych i ich cykliczną ocenę oraz dokonywanie przeglądów zabezpieczeń, o które pomniejszono podstawę tworzenia rezerw celowych, odpowiedzialna jest Zespół Monitoringu Banku przy czym wyniki klasyfikacji przekazuje on do akceptacji Prezesa Zarządu Banku.

W przypadku ekspozycji kredytowych, których spłata jest uzależniona od podmiotów innych niż dłużnik, kryterium sytuacji ekonomiczno-finansowej stosuje się w odniesieniu do tego spośród tych podmiotów i dłużnika, którego sytuacja ekonomiczno-finansowa jest najgorsza.

W przypadku ekspozycji kredytowych, stanowiących zobowiązanie solidarne osób trzecich, kryterium sytuacji ekonomiczno-finansowej stosuje się w odniesieniu do tej z nich, której sytuacja ekonomiczno-finansowa jest najlepsza. W kwestiach nieuregulowanych w „Procedurze tworzenia rezerw celowych na ryzyko związane z działalnością Banku Spółdzielczego w Limanowej mają zastosowanie zasady zawarte w przepisach w/w aktów prawnych.

3. Łączna wartość ekspozycji na dzień 31.12.2017 r. wyniosła: 951 923 tys. zł, natomiast na dzień 31.12.2018 r. 1 056 318 tys. zł z tego średnia 990 388 tys. zł.

4. Rozkład geograficzny ekspozycji w podziale na obszary ważne pod względem istotnych kategorii ekspozycji wraz z dodatkowymi szczegółowymi podziałami w stosownych przypadkach – nie dotyczy.

Bank prowadzi działalność lokalnie, brak ekspozycji poza granicami Polski

5. Zestawienie rezydualnych terminów zapadalności dla wszystkich ekspozycji z podziałem na kategorie ekspozycji wraz z dodatkowymi szczegółowymi podziałami w stosownych przypadkach.

Z uwagi na brak możliwości wyszczególnienia terminów zapadalności w podziale ma klasy ekspozycji, dokonano podziału na sektory, a ekspozycje zaprezentowano w wartości nominalnej.

Struktura należności według terminów ich zapadalności w ujęciu sektorowym na 31.12.2018 r.

Wyszczególnienie	Sektor finansowy	Sektor niefinansowy	Sektor budżetowy
Wartość nominalna(kapitał)	237 276	426 654	50 403
Bieżące	166 454	37 798	0
terminowe	70 823	393 856	50 403
- do 1 miesiąca	70 823	10 736	2 040
- powyżej 1 do 3 m-cy		12 255	384
- pow. 3 m-cy do 1 roku		96 882	4 516
- pow. 1 roku do 5 lat		170 882	18 131
- pow.5 do 10 lat		85 183	21 229
- pow.10 do 20 lat		17 892	4 103
- pow. 20 lat		26	0

6. Bank tworzy rezerwy celowe zgodnie z Instrukcją – zasady klasyfikacji ekspozycji kredytowych i tworzenia rezerw celowych Banku Spółdzielczego w Limanowej w odniesieniu do ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do:

- 1) kategorii „normalne” – w zakresie ekspozycji kredytowych wynikających z pożyczek i kredytów detalicznych,
- 2) kategorii "pod obserwacją",
- 3) grupy "zagrożone" – w tym do kategorii „poniżej standardu”, „wątpliwe” lub „stracone”.

Struktura branżowa portfela kredytowego według wartości nominalnej, z uwzględnieniem kategorii ryzyka na 31.12.2018 r.

ID Branży	Sektor	Grupa ryzyka	Kapitał	Rezerwa	Pozabilans
	Osoby fizyczne	0 - Normalna	63 043 615,85	409 338,44	6 671 764,83
		1 - Pod obserwacją	1 665 899,72	12 897,44	0,00
		2 - Poniżej standardu	1 805 375,07	214 990,16	0,00
		3 - Wątpliwa	448 999,75	29 783,67	0,00
		4 - Stracona	3 935 952,97	3 899 226,79	572,19
	suma		70 869 909,36	4 566 236,50	6 672 337,02
1	ROLNICTWO, LEŚNICTWO, ŁOWIECTWO I RYBACTWO	0 - Normalna	14 754 470,95	0,00	725 877,41
		1 - Pod obserwacją	2 000,00	29,99	0,00
		2 - Poniżej standardu	448 099,43	1 014,10	3 082,76
		3 - Wątpliwa	1 220,38	672,38	0,00
		4 - Stracona	39 854,43	40 712,22	0,00
	suma		15 245 645,19	42 428,69	728 960,17
2	GÓRNICTWO I WYDOBYWANIE	0 - Normalna	661 182,00	0,00	500 000,00
	suma		661 182,00	0,00	500 000,00
3	PRZETWÓRSTWO PRZEMYSŁOWE	0 - Normalna	20 367 108,35	0,00	6 575 529,59
		1 - Pod obserwacją	3 252 548,28	415,34	0,00
		2 - Poniżej standardu	1 010 554,29	32,33	2 711,16
		3 - Wątpliwa	229 271,82	48 712,02	0,00
		4 - Stracona	12 542 229,26	5 021 683,44	0,00
	suma		37 401 712,00	5 070 843,13	6 578 240,75
4	WYTWARZANIE I ZAOPATRYWANIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNA, GAZ, PARĘ WODNĄ, GORĄCĄ WODĘ I POWIETRZE DO UKŁADÓW KLIMATYZACYJNYCH	0 - Normalna	5 855 856,00	0,00	100 000,00
	suma		5 855 856,00	0,00	100 000,00
5	DOSTAWA WODY; GOSPODAROWANIE ŚCIEKAMI I ODPADAMI ORAZ DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z REKULTYWACJĄ	0 - Normalna	3 130 988,53	0,00	2 690 434,87
	suma		3 130 988,53	0,00	2 690 434,87
6	BUDOWNICTWO	0 - Normalna	50 719 453,62	0,00	40 255 048,43
		1 - Pod obserwacją	470 190,99	7 032,97	0,00
		2 - Poniżej standardu	5 795 183,32	49 964,59	2 653 086,42
		3 - Wątpliwa	1 334 998,55	21 590,54	0,00
		4 - Stracona	10 986 604,40	915 594,57	3 100,00
	suma		69 306 430,88	994 182,67	42 911 234,85
7	HANDEL HURTOWY I DETALICZNY; NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, WŁĄCZAJĄC MOTOCYKLE	0 - Normalna	63 237 863,04	0,00	17 388 230,89
		1 - Pod obserwacją	6 443 277,88	13 520,62	0,00
		2 - Poniżej standardu	2 877 533,31	275 428,83	71 428,31
		3 - Wątpliwa	6 060 561,21	67 625,85	28 262,96
		4 - Stracona	4 572 194,03	1 947 316,44	0,00
	suma		83 191 429,47	2 303 891,74	17 487 922,16
8	TRANSPORT I GOSPODARKA MAGAZYNOWA	0 - Normalna	12 617 516,45	0,00	2 060 259,27
		1 - Pod obserwacją	111 145,82	1 655,14	0,00
		2 - Poniżej standardu	3 657 475,80	9 612,39	96 378,35
		3 - Wątpliwa	369 677,09	89 865,85	0,00
		4 - Stracona	82 153,90	96 648,68	0,00
	suma		16 837 969,06	197 782,06	2 156 637,62
9	DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ZAKWATEROWANIEM I USŁUGAMI GASTRONOMICZNYMI	0 - Normalna	40 419 719,90	0,00	7 277 704,45
		1 - Pod obserwacją	0,00	0,00	0,00
		2 - Poniżej standardu	68 315,88	13 666,92	0,00
		4 - Stracona	2 493 553,17	504 534,88	0,00
	suma		42 981 588,95	518 201,80	7 277 704,45
10	INFORMACJA I KOMUNIKACJA	0 - Normalna	6 004 018,35	0,00	8 351 706,19
		3 - Wątpliwa	3 150 712,33	52 740,43	0,00
	suma		9 154 730,68	52 740,43	8 351 706,19
11	DZIAŁALNOŚĆ FINANSOWA I UBEZPIECZENIOWA	0 - Normalna	1 813 167,24	0,00	322 300,00
		4 - Stracona	0,00	0,00	0,00

suma			1 813 167,24	0,00	322 300,00
12	DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OBSŁUGĄ RYNKU NIERUCHOMOŚCI	0 - Normalna	41 595 171,95	0,00	3 928 918,17
		1 - Pod obserwacją	100 000,00	1 481,84	0,00
		4 - Stracona	139 099,26	168 723,98	0,00
suma			41 834 271,21	170 205,82	3 928 918,17
13	DZIAŁALNOŚĆ PROFESJONALNA, NAUKOWA I TECHNICZNA	0 - Normalna	2 858 186,19	0,00	246 159,23
		2 - Poniżej standardu	0,00	0,00	0,00
		3 - Wątpliwa	53 319,78	28 716,62	0,00
		4 - Stracona	1 041 465,93	84 819,51	0,00
suma			3 952 971,90	113 536,13	246 159,23
14	DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE USŁUG ADMINISTROWANIA I DZIAŁALNOŚĆ WSPIERAJĄCA	0 - Normalna	8 296 279,49	0,00	559 507,64
		3 - Wątpliwa	343 480,86	861,79	0,00
		4 - Stracona	322 279,61	56 440,98	0,00
suma			8 962 039,96	57 302,77	559 507,64
15	ADMINISTRACJA PUBLICZNA I OBRONA NARODOWA; OBOWIĄZKOWE ZABEZPIECZENIA SPOŁECZNE	0 - Normalna	50 151 859,00	0,00	2 000 000,00
		suma			50 151 859,00
17	OPIEKA ZDROWOTNA I POMOC SPOŁECZNA	0 - Normalna	10 384 884,84	0,00	3 693 913,57
		1 - Pod obserwacją	97 222,30	714,73	0,00
suma			10 482 107,14	714,73	3 693 913,57
18	DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z KULTURĄ, ROZRYWKĄ I REKREACJĄ	0 - Normalna	251 000,00	0,00	45 000,00
		1 - Pod obserwacją	946 359,47	19,73	0,00
suma			1 197 359,47	19,73	45 000,00
19	POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA	0 - Normalna	1 599 012,67	0,00	7 640 010,00
		1 - Pod obserwacją	0,00	0,00	0,00
		2 - Poniżej standardu	0,00	0,00	0,00
		4 - Stracona	140 000,00	164 501,51	0,00
suma			1 739 012,67	164 501,51	7 640 010,00
21	EDUKACJA	0 - Normalna	1 746 745,00	0,00	0,00
		suma			1 746 745,00
BRAK PKD		0 - Normalna	16 000,00	0,00	20 317,99
		3 - Wątpliwa	0,00	0,00	0,00
		4 - Stracona	493 828,00	751 355,26	167 350,00
suma			509 828,00	751 355,26	187 667,99
Podsumowanie całkowite			477 056 737,71	15 003 942,97	114 078 654,68

- 4) kredytowych klasyfikowanych do kategorii „normalnej”, „pod obserwacją”, „poniżej standardu”, „wątpliwe”, lub „stracone”, stosuje się zasady wynikające z Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 roku w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków (Dz. U.2015.2066.t.j. z 8.12.2015 z późn. zm.), zwanym dalej Rozporządzeniem w sprawie zasad tworzenia rezerw, oraz zasady określone w procedurze wewnętrznej w sprawie tworzenia rezerw celowych.

Stan rezerw celowych i odpisów aktualizacyjnych na 31.12.2018 r:

w tys. zł.

Rezerwy celowe	15 004
Odpisy na rezerwy i aktualizację wartości, w tym:	8 946
1. Na należności	8 946
2. Na zobowiązania pozabilansowe	0
3. Z tytułu tworzonych funduszy	
4. Pozostałe	
Rozwiązanie rezerw i aktualizacja wartości	4 245
1. Na należności	4 245
2. Na zobowiązania pozabilansowe	0,00
3. Pozostałe	
Różnica wartości rezerw i aktualizacji	- 4 701

7. Kwota ekspozycji o utraconej wartości i ekspozycji przeterminowanych, podane oddzielnie, z podziałem na ważne obszary geograficzne, w tym w miarę możliwości kwoty korekty o szczególne i ogólne ryzyko kredytowe związane z każdym obszarem geograficznym

Nie dotyczy.

Bank prowadzi działalność lokalnie, brak ekspozycji poza granicami Polski.

8. Informacja o:

stanie i zmianach rezerw celowych.

w tys. zł

<i>Kategorie należności</i>	<i>Stan na początek okresu</i>	<i>Zwiększenia rezerw</i>	<i>Wykorzystanie rezerw</i>	<i>Rozwiązanie rezerw</i>	<i>Stan na koniec okresu</i>
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
Należności normalne	351	351	0,00	294	408
- sektor niefinansowy	351	351		294	408
Należności pod obserwacją	66	137	0,00	166	37
- sektor finansowy	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
- sektor niefinansowy	66	137	0,00	166	37
- sektor budżetowy	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Należności poniżej standardu	351	792	0,00	626	516
- sektor finansowy	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
- sektor niefinansowy	351	791	0,00	626	515

- sektor budżetowy	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Należności wątpliwe	217	675	0,00	583	308
- sektor finansowy	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
- sektor niefinansowy	217	675	0,00	583	308
- sektor budżetowy	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Należności stracone	4 023	4 482	0,00	1 486	7 019
- sektor finansowy	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
- sektor niefinansowy	4 023	4 482	0,00	1 486	7 019
- sektor budżetowy	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

stanie i zmianach odpisów aktualizacyjnych.

w tys. zł

Kategorie należności	Stan na początek okresu	Zwiększenia 4	Spisanie	Odwrócenie	Stan na koniec okresu
1	2	3	4	5	6
Należności normalne	2	4	0,00	4	2
- sektor niefinansowy	2	4	0,00	4	2
Należności pod obserwacją	6	8	0,00	13	1
- sektor finansowy	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
- sektor niefinansowy	6	8	0,00	13	1
- sektor budżetowy	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Należności poniżej standardu	24	192	0,00	166	49
- sektor finansowy	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
- sektor niefinansowy	24	192	0,00	166	49
- sektor budżetowy	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Należności wątpliwe	29	195	0,00	182	32
- sektor finansowy	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
- sektor niefinansowy	29	195	0,00	182	32
- sektor budżetowy	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Należności stracone	5 294	3 193	0,00	1 855	6 632
- sektor finansowy	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
- sektor niefinansowy	5 294	3 193	0,00	1 855	6 632
- sektor budżetowy	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

X. Aktywa wolne od obciążeń – art. 443

1. Składnik aktywów jest traktowany jako obciążony, jeżeli został on zastawiony lub podlega jakiegokolwiek formie ustaleń mających na celu zabezpieczenie lub wsparcie jakości kredytowej transakcji bilansowej lub pozabilansowej, z której nie może on zostać swobodnie wycofany (np. w celu zastawiania dla potrzeb finansowania).

Nie dotyczy.

Bank nie dokonuje operacji zabezpieczanych instrumentami finansowymi.

XI. Korzystanie z ECAI – art. 444

Nie dotyczy

Bank nie korzysta z ratingów.

XII. Ekspozycja na ryzyko rynkowe – art. 445

L.p.	Rodzaj wymogu	Wymóg kapitałowy
1.	Wymóg zgodnie z art. 92 ust. 3 lit b.	nie dotyczy
2.	Wymóg zgodnie z art. 92 ust. 3 lit c. – ryzyko walutowe	nie dotyczy

XIII. Ekspozycja na ryzyko operacyjne – art. 446

1. Wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka operacyjnego obliczane są przez Bank metodą wskaźnika bazowego (art. 315-316 Rozporządzenia). Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego na dzień 31.12.2018 wynosi 4 710 tys. zł.

2. W procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym uczestniczą: Rada Nadzorcza, Zarząd, Zespół zarządzania ryzykiem, analiz planowania i sprawozdawczości, jednostki i komórki organizacyjne Banku. Zadania poszczególnych organów, zespołów w procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym określają wewnętrzne regulacje obowiązujące w Banku. Proces zarządzania ryzykiem obejmuje identyfikację oraz rejestrację incydentów i zdarzeń ryzyka operacyjnego, monitorowanie, raportowanie oraz redukcję ryzyka operacyjnego i jest realizowany w sposób ciągły.
3. System raportowania poziomu ryzyka operacyjnego obejmuje informacje dla Zarządu i Rady Nadzorczej na temat narażenia na ryzyko operacyjne w zakresie analizy strat poniesionych przez Bank z tytułu zrealizowanego ryzyka operacyjnego ze szczególnym uwzględnieniem strat istotnych.
4. Straty z tytułu zdarzeń ryzyka operacyjnego zarejestrowane w rejestrze zdarzeń ryzyka operacyjnego w 2018 roku podane są w poniższej tabeli.

L.p.	Kategoria	Straty rzeczywiste netto w tys. zł	Straty potencjalne w tys. zł	Ilość incydentów
1.	Oszustwa wewnętrzne	0	0	0
2.	Oszustwa zewnętrzne	0	0,14	1
3.	Zasady dotyczące zatrudnienie i bezpieczeństwa w miejscu pracy	0	0,01	1
4.	Klienci, produkty i praktyki operacyjne	0	25,49	5
5.	Szkody związane z aktywami rzeczowymi	0	0	0
6.	Zakłócenia działalności banku i awarie systemu	0	9,75	21
7.	Wykonywanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi	19,85	6,23	207
	Razem	19,85	41,62	235

Suma łącznych kosztów za 2018r. wyniosła 61,5 tys. zł (w tym koszty rzeczywiste 19,8 tys. zł), tak więc stanowią one zaledwie 1,31% rocznego wymogu kapitałowego.

W 2018 roku nie stwierdzono istotnych zdarzeń ryzyka operacyjnego, rozumianych jako zdarzenia, których prawdopodobieństwo wystąpienia w trzystopniowej skali jest 2 lub 3 i równocześnie spowodowały straty wysokie (powyżej 10 000 zł).

Bank realizuje proces zarządzania ryzykiem operacyjnym, w ramach tego procesu identyfikuje się zdarzenia ryzyka operacyjnego i dokonuje się ewidencjonowania i analizy przyczyn występowania zdarzeń związanych z ryzykiem operacyjnym. W przypadku konieczności podejmowane są działania ograniczające ryzyko obejmujące zmianę procesów wewnętrznych banku, organizacji wewnętrznej, sposobu dokonywania kontroli wewnętrznej, a także organizacja odpowiednich szkoleń dla pracowników.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku jest wspierany poprzez system informatyczny OperNet.

XIV. Ekspozycje w papierach kapitałowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym – art. 447

Bank Spółdzielczy w Limanowej do wyceny aktywów i pasywów oraz ustalania przychodów i kosztów stosuje zasady zgodnie z ustawą z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości oraz Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 01 października 2010 r. w sprawie szczegółowych zasad rachunkowości banków.

Zestawienie kapitałowych instrumentów finansowych według stanu na dzień 31.12.2018 roku:

Lp.	Nazwa instrumentu finansowego	Cena zakupu	Wartość godziwa
1.	Udziały w Systemie Ochrony BPS	2	2
2.	Akcje w Banku Zrzeszającym	6 803	6 803
3.	Partnet w Krakowie	82	82
4.	Udziały w BS Sp. zo.o.	23	23
5.	Instrumenty dłużne (bony NBP)	206 400	206 375
6.	Instrumenty dłużne (obligacje BPS)	4 000	4 065
6.	Certyfikaty inwestycyjne	6 020	3 640
	Razem	223 328	220 988

Bank posiada ekspozycje w papierach kapitałowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym.

Posiadane akcje BPS SA nie są notowane na giełdzie, posiadają ograniczoną zbywalność. Kwalifikowane są jako dostępne do sprzedaży.

W 2018 r. wystąpiła strata w kwocie 1 495 tys. zł. tytułu wyceny posiadanych certyfikatów inwestycyjnych Zamkniętego TFI BPS SA. oraz zysk w kwocie 70 tys. zł z tytułu wyceny tych instrumentów.

XV. Ekspozycja na ryzyko stopy procentowej przypisane pozycjom nieuwzględnionym w portfelu handlowym – art. 448

Cele strategiczne w zakresie ryzyka stopy procentowej obejmują:

- 1) optymalizację wyniku odsetkowego w warunkach zmienności rynkowych stóp procentowych;

- 2) ograniczanie negatywnego wpływu zmian stóp procentowych poprzez doskonalenie narzędzi pomiaru i odpowiednie kształtowanie struktury aktywów i pasywów wrażliwych na zmiany stóp procentowych.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) ograniczenie ryzyka stopy procentowej tylko do portfela bankowego i tylko do pozycji wynikających z produktów bilansowych;
- 2) ograniczenie kwoty pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych z terminami przeszacowania powyżej 1 roku;
- 3) ograniczanie ryzyka opcji klienta poprzez dostosowywanie oprocentowania depozytów do oferty konkurencji.

W celu utrzymania założonego w planach strategicznych i rocznych planach finansowych profilu ryzyka, Bank zmienia swoje narażenie na ryzyko stopy procentowej za pomocą działań związanych z:

- 1) inwestowaniem (głównie poprzez sterowanie terminami zapadalności lokat o stałym oprocentowaniu deponowanymi w banku zrzeszającym),
- 2) kredytowaniem (ustalenie parametrów produktów kredytowych),
- 3) finansowaniem zewnętrznym,
- 4) ustalaniem oprocentowania,
- 5) zarządzaniem terminami zapadalności / wymagalności oraz przeszacowania różnych portfeli.

Bank podejmuje następujące działania:

- 1) prowadzi bieżący monitoring kształtowania się najważniejszych rynkowych stóp procentowych na rynku lokalnym,
- 2) dokonuje analiz prognoz w zakresie możliwych wariantów zachowania się rynkowych stóp procentowych,
- 3) analizuje kształtowanie się oprocentowania poszczególnych, własnych produktów bankowych na tle stóp rynkowych oraz porównywalnej oferty konkurencyjnych banków,
- 4) zarządza poszczególnymi grupami aktywów i pasywów w taki sposób, aby zapewnić realizację optymalnej, wysokości marży odsetkowej Banku.

Zarząd Banku otrzymuje sprawozdania zawierające niezbędne informacje odnośnie ryzyka stopy procentowej w okresach miesięcznych, natomiast Rada Nadzorcza Banku w okresach kwartalnych. W przypadku wzrostu poziomu ryzyka raporty mogą być opracowywane częściowo.

W zakresie ryzyka stopy procentowej występują cztery podstawowe ryzyka:

- 1) ryzyko niedopasowania terminów przeszacowania – odnosi się głównie do portfela bankowego i wyraża się w zagrożeniu przychodów Banku, przede wszystkim odsetkowych, w sytuacji niekorzystnych zmian stóp procentowych lub istotnej zmiany struktury przeszacowania pozycji w bilansie, powodującej zmiany w wyniku z tytułu odsetek,

- 2) ryzyko bazowe – wynika z niedoskonałego powiązania (korelacji) stóp procentowych instrumentów generujących przychody i koszty odsetkowe, które to instrumenty mają to jednocześnie te same okresy przeszacowania,
- 3) ryzyko opcji klienta – wynika z wpisanych w produkty bankowe opcji klienta, które mogą być zrealizowane w następstwie zmian stóp procentowych. Instrumenty zawierające opcje klienta są na ogół najbardziej typowe dla działalności bankowej usytuowanej w portfelu bankowym i obejmują kredyty dające kredytobiorcy prawo spłaty przed terminem części lub całości kredytu oraz różnego rodzaju depozyty, pozwalające deponentom wycofać środków dowolnym momencie. Opcje klienta są na ogół realizowane, gdy stanowi to korzyść dla ich posiadacza i nie jest korzystne dla sprzedającego opcje,
- 4) ryzyko krzywej dochodowości – polega na zmianie relacji pomiędzy stopami procentowymi odnoszącymi się do różnych terminów, a dotyczącymi tego samego indeksu lub rynku.

Testy warunków skrajnych:

Testy warunków skrajnych dla ryzyka stopy procentowej wykonuje się z częstotliwością miesięczną i kwartalnie w ramach procesu szacowania kapitału wewnętrznego.

Według stanu na koniec grudnia 2018 roku przeprowadzono testy warunków skrajnych dla następujących rodzajów ryzyka stopy procentowej:

- 1) dla ryzyka przeszacowania obliczono potencjalną zmianę wyniku finansowego (odsetkowego) dla szokowego spadku lub wzrostu stóp procentowych (wzrost i spadek o 200 pb),
- 2) dla ryzyka bazowego – obliczono potencjalną zmianę wyniku finansowego (odsetkowego) dla szokowego spadku lub wzrostu stóp procentowych (wzrost i spadek o 35 pb).

Na podstawie przeprowadzonych testów warunków skrajnych wykazano wysoką wrażliwość wyniku Banku na wystąpienie warunków skrajnych w zakresie ryzyka stopy procentowej.

Spadek stóp procentowych o 200 punktów bazowych spowodowałby stratę w wysokości

7 567 tys. zł, natomiast spadek o 35 punktów bazowych w stosunku do pozycji opartych rynkowe stopy stratę w wysokości 1 730 tys. zł.

Należy zauważyć, że wyznaczona strata dla sytuacji skrajnej zrealizowałaby się dla ryzyka przeszacowania oraz bazowego w przypadku spadku stóp procentowych.

XVI. Ekspozycja na pozycje sekurytyzacyjne – art. 449

Nie dotyczy

Bank nie posiada ekspozycji na pozycje sekurytyzacyjne.

XVII. Polityka w zakresie wynagrodzeń – art. 450

W Banku wdrożono pisemne procedury w zakresie zmiennych składników wynagrodzeń przyjęte uchwałą Nr 15/01/2018 Rady z dnia 30 stycznia 2018 roku. Obowiązujące w Banku zasady w zakresie zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze i / lub mających istotny wpływ na profil ryzyka prowadzonej działalności uwzględniają wytyczne zawarte w rozporządzeniu CRR oraz z uwzględnieniem Rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 604/2014 wyodrębniono 21 stanowisk kierowniczych, stanowiących stanowiska wyższego szczebla.

W 2018 roku, Zarząd Banku na posiedzeniu Zarządu ocenił odpowiedniość kadry kierowniczej. Bank nie korzystał z usług konsultanta zewnętrznego w zakresie oceny odpowiedniości kadry kierowniczej i stosowanych zmiennych składników wynagrodzeń.

W zakresie zmiennych składników wynagrodzeń Bank określił katalog stanowisk objętych w/w procedurami. Na podstawie powyższych zasad w roku 2018 do stanowisk kierowniczych objętych Polityką zmiennych składników wynagrodzeń został zaliczony Zarząd Banku.

Zgodnie z przyjętą w Banku polityką łączna kwota zmiennych składników wynagrodzenia za dany rok nie może przekroczyć wraz z narzutami 5 % wyniku finansowego netto Banku za dany rok.

W Banku, w ramach Rady, nie funkcjonuje komitet pełniący nadzór nad wynagrodzeniami. Ocena wyników pracy Zarządu przeprowadzana jest przez Radę corocznie i obejmuje okres ostatnich trzech lat funkcjonowania. Wynagrodzenie zmienne dla Zarządu jest określone w umowie o pracę.

Warunkiem koniecznym wypłaty wynagrodzenia zmiennego jest uzyskanie na Zebraniu Przedstawicieli absolutorium oraz uzyskanie pozytywnej oceny Rady.

Ocena Rady obejmuje następujące wskaźniki Banku osiągnane w ostatnich trzech latach:

- 1) zysk netto,
- 2) zwrot z kapitału własnego (ROE),
- 3) jakość portfela kredytowego,
- 4) współczynnik wypłacalności.

Ocenić podlega stopień wykonania wyżej wymienionych parametrów w odniesieniu do planów ekonomiczno-finansowych w poszczególnych latach podlegających ocenie.

Uwzględniając możliwość zastosowania zasady proporcjonalności, wypłata wynagrodzenia zmiennego nie podlega odroczeniu, chyba że zostaną spełnione łącznie następujące przesłanki: łączna kwota wynagrodzenia stałego i zmiennego będzie wyższa niż 1 % funduszy własnych według stanu na koniec kwartału, za który jest przyznawane wynagrodzenie zmienne i wynagrodzenie zmienne stanowić będzie ponad 35 % ustalonego wg powyższej zasady wynagrodzenia.

Wynagrodzenie wypłacane jest w formie pieniężnej. W 2018 roku wysokość wypłaconego wynagrodzenia osobom objętym polityką zmiennych składników wynagrodzenia wyniosła:

709 tys. zł.

W 2018 roku nie były przyznawane i nie dokonywano wypłaty zmiennych składników.

W roku 2018 Zarząd Banku w trzyosobowym składzie otrzymał następujące wynagrodzenie:

Wyszczególnienie	Zarząd
Wynagrodzenie stałe	709 tys. zł
Wynagrodzenie zmienne	0
Liczba osób uzyskujących odprawy	0
Wartość odpraw	X
Najwyższa wypłata odprawy	X

Liczba osób, które otrzymały wynagrodzenie w wysokości co najmniej 1 mln EUR w danym roku obrachunkowym: dla wynagrodzeń w przedziale między 1 mln EUR a 5 mln EUR – w podziale na przedziały wynagrodzeń o wielkości 500 000 EUR, a dla wynagrodzeń wyższych niż 5 mln EUR – w podziale na przedziały wynagrodzeń o wielkości 1 mln EUR – Nie dotyczy

XVIII. Dźwignia finansowa – art. 451

Wskaźnik dźwigni oblicza się jako miarę kapitału Banku podzieloną przez miarę ekspozycji całkowitej Banku i wyraża jako wartość procentową. Miara ekspozycji całkowitej jest sumą wartości ekspozycji z tytułu wszystkich aktywów i pozycji pozabilansowych nieodliczonych przy wyznaczaniu miary kapitału.

Zgodnie z Rozporządzeniem Wykonawczym Komisji (UE) z dnia 15 lutego 2016 r. ustanawiającym wykonawcze standardy techniczne w odniesieniu do ujawniania informacji na temat wskaźnika dźwigni instytucji zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady(UE) nr 575/2013, Bank ujawnia poniższe dane:

Poziom stosowania – indywidualny:

1. Pozycje bilansowe(z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych ale z uwzględnieniem zabezpieczenia) -w tys. zł	-	1 008 158
2. Kwoty aktywów odliczane przy ustalaniu Tier	-	5
3. Całkowita ekspozycja bilansowa (suma 1 i 2)	-	1 008 153
4. Ekspozycje pozabilansowe wyrażone wartością nominału brutto	-	114 079
5. Korekty(-) z tytułu konwersji na kwoty ekwiwalentu kredytowego	--	65 943
6. Ekspozycje pozabilansowe (suma wierszy 4 i 5)	-	48 136
7. Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni (suma wierszy 3 i 6)	-	1 056 289
1. Kapitał Tier I „przejściowy”	-	56 089

2. Kapitał Tier I „w pełni wdrożony”	-	56 089
3. Wskaźnik dźwigni- wykorzystując Kapitał Tier I ”przejściowy”	-	5,31 %
4. Wskaźnik dźwigni- wykorzystując Kapitał Tier I ”w pełni wdrożony”-		5,31%

XIX. Stosowanie metody IRB w odniesieniu do ryzyka kredytowego – art. 452

Nie dotyczy

Bank nie stosuje metody IRB.

XX. Stosowanie technik ograniczenia ryzyka kredytowego – art. 453

Bank stosuje następujące techniki ograniczania ryzyka kredytowego:

1. Pomniejszanie podstawy tworzenia rezerw celowych zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw celowych na ryzyko związane z działalnością banków. Bank przyjmuje zabezpieczenia zgodnie z *Instrukcją prawnych form zabezpieczeń wiarytelności Banku w Banku Spółdzielczym w Limanowej*.
2. Pomniejszanie wag ryzyka przypisywanych ekspozycjom kredytowym zabezpieczonym hipotecznie na nieruchomości mieszkalnej w rachunku wymogów kapitałowych na podstawie Rozporządzenia 575/2013 UE. Bank zarządza ryzykiem związanym z ekspozycjami zabezpieczonymi hipotecznie, zgodnie z *Zasadami zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku Spółdzielczym w Limanowej*.
3. Techniki redukcji ryzyka kredytowego – zgodnie z Rozporządzeniem 575/2013 UE - procedurę wyznaczania wymogu kapitałowego z tytułu technik redukcji ryzyka kredytowego w Banku opisuje *Instrukcja Zarządzanie ryzykiem kapitałowym*.
4. W celu ograniczania skutków ryzyka kredytowego Bank przyjmuje zabezpieczenia. Przyjmowane zabezpieczenia powinny spełniać kryteria płynności, wartości oraz dostępu i możliwości ich kontroli, zgodnie z obowiązująca w Banku *Instrukcją prawnych form zabezpieczeń wiarytelności* oraz z *Zasadami udzielania kredytów klientom instytucjonalnym i Procedurą tworzenia rezerw celowych*.
5. Wartość przyjmowanych zabezpieczeń powinna zapewnić odpowiedni poziom wskaźnika LtV przez cały okres kredytowania.
6. Bank stale monitoruje zmiany na rynku typowych zabezpieczeń, przyjmowanych przez Bank, tj. rynku nieruchomości.
7. Bank preferuje zabezpieczenia zwrotności kredytów, które pozwalają na:
 - a) skuteczną egzekucję należności w przypadku braku spłaty kredytów,
 - b) pomniejszenie podstawy tworzenia rezerw celowych,

c) przypisanie niższych wag ryzyka ekspozycjom kredytowym w rachunku wymogu kapitałowego.

8. Zaangażowanie typu Z w jeden rodzaj zabezpieczenia jako procentowy stosunek zaangażowań do funduszy własnych Banku w PLN.

Zabezpieczenie	Saldo (bilans + pozabilans) w tys. zł	Limit (%)FW	Procent zaangażowania
Z1- hipoteka mieszkalna	74 952	300 %	37,96 %
Z2 -hipoteka komercyjna	238 478	600 %	60,39%
Z3 - weksel	93 002	250 %	56,52%
Z-4 przewłaszczenie/ zastaw	18 725	100 %	28,45 %
Z5 - poręczenie	7 181	100 %	10,91 %

XXI. Stosowanie metod zaawansowanego pomiaru w odniesieniu do ryzyka operacyjnego

Nie dotyczy

Bank nie stosuje metod zaawansowanego pomiaru w odniesieniu do ryzyka operacyjnego.

XXII. Stosowanie wewnętrznych modeli pomiaru ryzyka rynkowego

Nie dotyczy

Bank nie stosuje wewnętrznych modeli pomiaru ryzyka rynkowego.

XXIII. Informacje wymagane Rekomendacją P

Zarządzanie ryzykiem płynności w Banku ma charakter skonsolidowany i całościowy.

Oznacza to zarządzanie płynnością złotową i walutową, zarówno w odniesieniu do pozycji bilansowych jak i pozabilansowych we wszystkich horyzontach czasowych ustalonych przez Bank i obejmuje wszystkie komórki i jednostki organizacyjne Banku.

Bank może regulować swoją płynność płatniczą poprzez wykorzystywanie instrumentów oferowanych przez Bank Zrzeszający, tj. limitu debetowego oraz limitu lokat płynnościowych.

Informacje ilościowe w zakresie zarządzania ryzykiem płynności:

1. rozmiar i skład nadwyżki płynności Banku:

W 2018 r. Bank utrzymywał wysoki poziom buforów płynnościowych. Stan aktywów płynnych na koniec 2018 r. wyniósł 233 099 tys. zł, co stanowiło 23,26% aktywów oraz 25,73% depozytów ogółem. Na kwotę aktywów płynnych składały się: gotówka, środki na rachunkach bieżących i płynne papiery wartościowe. Źródłem płynności obok aktywów płynnych są także wiarygodne i ustalone w sposób ostrożny przyipyływo płynności. Na 31.12.2018 r. przyipyływo płynności do 1 miesiąca wyniosły 163 742 tys. zł, w tym przyipyływo do 7 dni stanowiły 114 800 tys. zł. Do przyipyływów płynności do 30 dni Bank zaliczał zapadające lokaty w Banku Zrzeszającym oraz dostępne a niewykorzystane środki z Banku Zrzeszającego (limit w rachunku i potencjalna wielkość możliwych do uzyskania kredytów w przypadku utraty płynności), do 7 dni tylko zapadające lokaty z terminem płatności do 7 dni.

Bazując na powyższych założeniach Bank kwartalnie przeprowadza testy warunków skrajnych w trzech scenariuszach: kryzys w systemie bankowym (problemy finansowe okolicznego Banku), kryzys wewnątrz Banku (utrata reputacji) oraz kryzys makroekonomiczny z efektem drugiej rundy. Każdy scenariusz badany jest w wariacie podstawowym – zakładający dostęp do środków w kasie, na rachunku bieżącym oraz lokat terminowych max. do 1 m-ca; pozyskania finansowania zewnętrznego – w/w środków, posiadanych wszystkich lokat, bonów i papierów wartościowych oraz finansowania z zewnątrz i wariacie ograniczonego finansowania – zakładający dostęp do posiadanych środków (kasa, rachunek, lokaty i bony pieniężne).

Na 31.12.2018r. najbardziej dotkliwym dla Banku jest scenariusz 2: utrata reputacji, wzmożony wypływ depozytów elektronicznych. W teście tym w horyzoncie 1 miesiąca pojawia się zapotrzebowanie na środki płynne w wysokości 382,9 mln zł. Bank w przypadku braku podejmowania żadnych reakcji (bazując na posiadanych środkach w kasie, na rachunku bieżącym i zapadających lokatach) może pozyskać w tym horyzoncie jedynie 144,4 mln zł. W przypadku zerwania lokat oraz sprzedaży papierów wartościowych Bank pozyska 354,5 mln zł. Aby móc sprostać takiemu wypływowi środków Bank będzie musiał skorzystać ze wsparcia zewnętrznego - w przypadku pozyskania finansowania na podstawie posiadanych obecnie umów Bank może w horyzoncie 30 dni uzyskać 408,2 mln zł, co pokryje wskazany wypływ.

2. Normy płynności oraz inne regulacyjne normy dopuszczalnego ryzyka na 31.12.2018 r.

Norma płynności	Wartość
- M3 /współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych funduszami własnymi/	1,14
- M4 /współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi/	1,56
- LCR	2,91
- NSFR	obserwacja

3. skumulowane luki płynności dla przedziałów od a'vista do 3 lat na 31.12.2018 r.

w tys. zł

Wyszczególnienie	do 7 dni	pow. 7 dni do m-ca	pow. 1 m-ca do 3 m-ca	pow. 3 m-cy do 6 m-cy	pow. 6 m-cy do 1 roku	pow. 1 roku do 3 lat
Luka prosta	305 517	-1 542	-10 494	1 087	2 569	-57 479
Luka skumulowana	281 034	279 491	268 997	270 085	272 654	215 175
Wskaźnik luki	19,50	0,91	0,58	1,04	1,05	0,63
Skumulowany wskaźnik luki	4,42	3,82	3,17	2,76	2,30	1,59

4. dodatkowe zabezpieczenie płynności wynikające ze zrzeczenia w BPS i IPS:

Bank posiada dodatkowe zabezpieczenie płynności wynikające ze zrzeczenia w Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. w postaci przyznanego limitu w rachunku bieżącym pomniejszonego o kwotę stanowiącą jego wykorzystanie, który na 31.12.2018 r. wynosił 9 214 tys. zł – kwota pomniejszenia 0 zł oraz potencjalną wielkość dodatkowych kredytów możliwych do pozyskania z Banku Zrzeszającego w maksymalnej wysokości 36 854 tys. zł.

W dniu 31.12.2015 r. Bank przystąpił do Systemu Ochrony Instytucjonalnej (IPS). Przystąpienie do IPS chroni członków systemu, a w szczególności gwarantuje płynność i wypłacalność dla uniknięcia upadłości. W ramach systemu Banki tworzą w celu zabezpieczenia płynności fundusz zabezpieczający oraz lokaty obowiązkowe – na dzień 31.12.2018 r. Bank posiada depozyt obowiązkowy w wysokości 77 889 tys. zł.

Limanowa, dnia 26 lipca 2019 r.

Zarząd Banku

Stanisław Paluch
Wiceprezes Zarządu

Adam Dudek
Prezes Zarządu

Waldemar Żurek
Wiceprezes Zarządu